

Turvallinen ja eettinen viestintä maahanmuuttotoiminnassa

Vapaaehtoistoiminta maahanmuuttaneiden parissa antaa paljon, ja hyvän tekemisestä on mukava kertoa myös muille. Osaston toiminnasta saa ja kannattaa viestiä esimerkiksi somessa – näin myös uudet ihmiset voivat löytää vapaaehtoistoiminnan pariin.

Punaisen Ristin osastojen tekemän maahanmuuttotoiminnan parissa on paljon haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä. Siksi on tärkeää, että huomioimme toiminnasta kertoessamme myös vaihtoehtoisuuden ja tietosuojan. Tämä tarkoittaa, että emme jaa ihmisestä tietoja, ellei henkilön kanssa ole tästä erikseen sovittu. Tietojen jakaminen koskee kaikenlaisten yksityisasioiden kertomista eteenpäin niin julkisesti kuin kahvipöydässä. Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kanssa toimiessamme olemme vastuussa viestinnän turvallisuudesta, vaikka ihminen tietojen jakamiseen suostuisikin. Kaikki ihmiset eivät myöskään ilman tukea pysty hahmottamaan tietojen julkisuudesta mahdollisesti aiheutuvia riskejä. Siksi viestintää ja sen sisältöä kannattaa aina harkita huolella.

Haavoittuvassa asemassa olevia maahanmuuttaneita voivat olla esimerkiksi:

- Uudelleensijoitetut eli kiintiöpakolaiset (erityisesti juuri maahan saapuneet ihmiset)
- Turvapaikanhakijat
- Kansainvälistä suojelua saavat
- Paperittomat
- Ihmiskaupan uhrin

Tunnistettavan tiedon jakaminen haavoittuvassa asemassa olevasta ihmisestä voi asettaa hänet vaaraan tai hyvin hankalaan tilanteeseen. Osalla Suomeen saapuvista ihmisistä voi olla taustallaan vainoa tai he ovat voineet joutua pakenemaan kotimaastaan turvallisuustilanteen vuoksi. Joskus vaaran voivat aiheuttaa myös Suomessa olevat, henkilön tuntevat ihmiset, tai yhteisöt, joihin he kuuluvat tai ovat kuuluneet. Paperittomilla ihmisillä ei ole Suomessa oleskeluoikeutta ja he saattavat vältellä viranomaisia, jonka vuoksi he ovat erityisen haastavassa tilanteessa.

Mitä voin julkaista somessa tai nettisivuilla?

Osaston tekemisestä sekä vapaaehtoisen omasta kokemuksesta voi aina kertoa. Voit esimerkiksi tuoda esiin, mitä teitte ja miltä se sinusta vapaaehtoisena tuntui.

Kuvitteellisia esimerkkejä someen:

Kirppulan osaston vapaaehtoiset järjestävät monenlaista toimintaa vastaanottokeskuksen asukkaille.

”Pidämme muun muassa kielikerhoa, jossa vastaanottokeskuksen asukkaat pääsevät oppimaan suomen kieltä rennosti jutellen ja asioita yhdessä tehden. On tosi mukavaa päästä tutustumaan eri taustoista tuleviin ihmisiin ja tukea uusia kuntalaisia suomen kielen ja kulttuurin oppimisessa”, kertoo vapaaehtoisena toimiva Sirpa.

Lehtikylän osaston kohtaamiskahvilassa tapaavat erilaisista taustoista tulevat ihmiset. Joka tiistai kahvila täyttyy iloisesta puheensorinasta ja kahvikuppien kilinästä.

"Vapaaehtoistoiminnasta olen saanut uusia ystäviä ja päässyt kokemaan hienoja hetkiä. On mukava nähdä, että sellaisetkin ihmiset, jotka ovat kahvilaan tullessaan ujoja ja hiljaisia, avautuvat ja alkavat jakaa kuulumisiaan tullessaan kahvilaan uudestaan ja uudestaan", kertoo kohtaamiskahvilassa vapaaehtoisena toimiva Ahmed.

Kuvissa voi näkyä esimerkiksi:

- Kuvia ihmisistä, jotka ovat kuvattuna selin (niin, ettei heitä tunnista)
- Kuvia ihmisten käsistä tai jaloista
- Kuvia esineistä: pelit, kahvikupit tms.
- Kuvia vapaaehtoisista tunnistettavasti (jos tämä sopii vapaaehtoiselle)

Huomioi viestiessä nämä asiat

Jos sinulla ei ole erillistä lupaa jakaa ihmistä koskevia tietoja tai ihminen on haavoittuvassa asemassa, **älä julkaise näitä:**

- tunnistettavat valokuvat (myös ilman nimeä)
- nimi
- ikä
- sukupuoli
- kansallisuus
- kieli
- tarkka Suomeen saapumisen päivä ja paikka
- tieto siitä, että henkilö on turvapaikanhakija tai saa kansainvälistä suojelua (mukaan lukien uudelleen sijoitetut)
- terveydentila
- perhetilanne
- majoittumispaikka sekä tunnistettavat kuvat suojelua saavien asuinpaikasta

Huomioi, että pienellä paikkakunnalla vähäisetkin tiedot saattavat tehdä ihmisestä tunnistettavan!

Muistathan myös, että erilaiset nimilistat tai listat, jotka sisältävät tietoa ihmisistä, kuuluvat tietosuojan piiriin. Olethan siis tarkkana, mitä tietoja jaat ja kenelle. Hyvä nyrkkisääntö on, että tiedon voi jakaa silloin, kun toimintaa ei ole mahdollista toteuttaa ilman kyseistä tietoa.

Varmista lupa ja ymmärrys haastattelussa tai somessa esiintymiseen

Monet ihmiset esiintyvät somessa tai haastatteluissa mielellään. Kun pyydät ihmistä esiintymään somekuvissa, verkkojutussa tai mediassa, varmista, että hän todella ymmärtää, mitä julkisesti esiintyminen tarkoittaa. Verkossa kuvat ja tekstit säilyvät vuosia tai ikuisesti, ja niitä voidaan myös käyttää erilaisessa kontekstissa, kuin mihin kuva on alun perin tarkoitettu. Alaikäisillä tulee olla huoltajan lupa kaikessa viestinnässä esiintymiseen. Täysi-ikäisiltä tulee kysyä kirjallinen lupa Punaisen Ristin haastatteluissa ja kuvapankkikuvissa esiintymiseen.

Haastattelussa tai kuvissa esiintyminen voi olla monelle mukava ja voimauttavakin kokemus. Lupien kysyminen ja varmistelu eivät tarkoita, ettei ihmisiä kannattaisi kuvata tai haastatella ollenkaan. Tärkeintä on varmistaa, että kaikki osapuolet ymmärtävät varmasti, mitä ollaan tekemässä.

Tukea maahanmuuttoon liittyvästä toiminnasta viestimiseen voi kysyä piiritoimiston maahanmuuttotyön vastaavalta tai piirin viestinnästä.

Viestitään yhdessä tärkeästä vapaaehtoistoiminnasta – turvallisesti ja tietosuoja huomioiden!